- саморозвитку як творчого ставлення індивіда до самого себе, створення, ним самого себе у процесі активного впливу на зовнішній і внутрішній світ з метою його перетворення;

- самоактуалізації, яка є чинником постійного прагнення людини якомога повніше виявити і розвинути особистісні здібності;

- професійного самовдосконалення, яке відбувається у формі двох взаємопов'язаних (але відносно незалежних) процесів: самовиховання - цільова робота особистості із систематичного формування та розвитку власних позитивних якостей та усунення негативних, виходячи з усвідомлених потреб на основі соціальних запитів в індивідуальних стратегіях; самоосвіти - оновлення та вдосконалення наявних знань, компетенцій та навичок фахівців для досягнення необхідного рівня професійності.

З використанням інноваційних технологій у вивченні різних дисциплін безперервно та системно на якісно новому рівні формується культура розумової праці. Учні та студенти вчаться планувати свою роботу, раціонально її виконувати, чітко пов'язуючи початковий план роботи з реальним процесом її виконання [3].

Отже, одним зі стратегічних завдань модернізації української вищої освіти є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних стандартів. Вирішення цього завдання можливе за умови зміни методів навчання та впровадження інноваційних технологій навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. 2-ге вид., допов. Київ, Академвидав. 2012. 352 с.
2. Алфімов Д.В. Інноваційна освітня система: шляхи відродження. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: Збірник наукових праць /Ред. кол. Л.І.Даниленко та ін. К.: Логос, 2010. 158 с.
3. Чудакова В.П. Психологічні засоби самовдосконалення (розвитку творчого потенціалу особистості // Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник. К.: ЛОГОС, 2009. 224-227 с.

Мазурок В.Р.,
молодший науковий співробітник
науково-дослідного центру Військового інституту
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВИХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті проаналізовано підготовку військових перекладачів в умовах воєнного стану.
Abstract. The article analyzes the training of military translators under martial law.

Вагомість сучасної підготовки майбутніх військових перекладачів важко переоцінити, оскільки іноземні освітні ресурси містять надзвичайно потужний потенціал і відкривають широкі можливості для розвитку необхідних мовленнєвих та перекладацьких навичок та умінь. Діагностика здібностей майбутніх фахівців у галузі перекладу, їх рівень володіння мовою, схильності та уподобання, напрацювання фахових вмінь – створюють підґрунтя для формування іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти, до професійних якостей яких сучасне суспільство ставить особливо високі вимоги.

Переклад військових документів, технічних даних та забезпечення мовного перекладу фахівців військової справи з початком активних бойових дій потребує професійно підготовки військових перекладачів, які як правило, відправляються ближче до місць їх проведення бойових дій.

Як вказують Ю.Бойко, Є.Долинський – «військовий переклад – це дуже специфічна дисципліна. Це іноді вимагає детального знання військової науки та навіть ієрархічних структур в армії. Військовий переклад є одним з видів спеціального перекладу з яскраво вираженою військовою комунікативною функцією. Відмінною рисою військового перекладу є велика термінологічність та точне і чітке викладення матеріалу при відносній відсутності емоційних виразних засобів» [1, с.17]. Військовий переклад – це дуже специфічна дисципліна. Це іноді вимагає детального знання військової науки та навіть ієрархічних структур в армії. Військовий переклад є одним з видів спеціального перекладу з яскраво вираженою військовою комунікативною функцією. Відмінною рисою військового перекладу є велика термінологічність та точне і чітке викладення матеріалу при відносній відсутності емоційних виразних засобів.

Повномасштабне втрогнення росії актувізувало необхідність лінгвістичного забезпечення військ під час освоєння та отримання новітніх зразків озброєння від країн-партнерів України. Іноземні зразки та системи озброєння, які отримує Україна потребують якісного супроводу з перекладу при роботі з військовими інструкторами.

На думку Т. Сніци: «Не залишилося осторонь й військове співробітництво, яке передбачає спільні навчання, миротворчі та антитерористичні операції, допомогу мирному населенню у гарячих точках чи зонах виникнення збройних конфліктів та багато іншого» [1, с.154].

Серед передових методик, які використовуються при підготовці військових перекладачів, виділяють використання відеоматеріалів для вивчення іноземних мов; використання матеріалів з сайтів новин у викладанні іноземної мови ; використання інтернет-ресурсів у іншомовній підготовці майбутніх перекладачів.

Відеоматеріали сприяють формуванню таких мовлених компетентностей, а саме: навичок перекладу, вивчення граматики іноземної мови, поповнення словникового запасу, покращення вимови, отримання лінгвокультурних знань. Відео з каналу You Tube особливо підходить для розвитку навички розуміння усної мови (тобто зорове сприйняття та сприйняття мови на слух). Також слід назвати семантичний та контекстуальний аспект використання відео з YouTube, де повідомлення іноземною мовою супроводжується ситуативно-соціальним контекстом та паралінгвістичними факторами, що значною мірою покращує розуміння іноземної мови. Додаткова візуальна інформація може активувати когнітивну роботу мозку та призводить до того, що той, хто навчається, починає розуміти мову на підсвідомому рівні.

Під час використання відеоматеріалів здобувачам вищої освіти також надається можливість опановувати сприйняття усного повідомлення носіїв мови з різним акцентом та вимовою, вивчати діалекти, ідіолекти, а також покращуються спроможності пошуку невідомих слів та взаємозв'язків між ними. Не менш важливою є мотивуюча функція відео з YouTube. Цей медійний ресурс користується великою популярністю серед підлітків та молоді. Ефективність використання відеоматеріалів з каналу YouTube здійснюєте через змодельовані справжні комунікативні ситуації, яка може також трапитися з тим, хто вивчає іноземну мову в реальному житті за кордоном чи в іншомовному середовищі. Опрацювання мовних конструкцій на рецептивному рівні сприяє продуктивному використанню мови в різних комунікативних ситуаціях.

Використання новин під час вивчення англійської мови можна опрацьовувати більш різноманітно та різнопланово. На етапі опрацювання новини завдання можна розподілити на 3 групи: до, під час та після читання/слухання. При виборі статей для новин слід орієнтуватися на актуальність теми, об'єм інформації, мовний вміст та генеративність. *Під актуальністю* теми мається на увазі зацікавленість/обізнаність студентів у цій темі. Тобто студентам-першокурсникам навряд чи буде зрозумілою тема про падіння цін акцій на ринку, а от новини культури, техніки, стартапи можуть виявитись близькими. Також при виборі теми для новин слід брати до уваги спеціалізацію та вікову групу. *Об'єм інформації*. Слід уникати особливо довгих статей, читання яких займає багато часу та знижує загальний темп заняття. Серед сучасних джерел з новин для вивчення англійської мови можна знайти багато коротких повідомлень (довжиною 5-10 речень), що містять і вартий обговорення матеріал, і корисну лексику. Також у випадку, якщо текст виявиться занадто довгим, його можна відредагувати та видалити деякі абзаци, якщо це не заважатиме загальному змісту. *Мовний вміст.* Крім загальної зацікавленості у темі, мовний вміст може бути найважливішим критерієм вибору. Слід врахувати, чи містить стаття корисний лексичний (економіка, соціальні теми) та граматичний матеріал (часи, пасиви, умовні речення), що може бути відібраний для подальшого відпрацювання. *Генеративність.* Ця риса включає в себе аналіз матеріалу на предмет того, чи може він бути придатний для ініціювання дискусій, рольових ігор, різних типів завдань після прочитання/прослухвування тексту.

Перед прочитанням доцільними будуть вступні вправи, що використову- ються для підвищення обізнаності з теми та активації знань. Можна використовувати наступні види діяльності: обговорення анкети за темою, створення вікторини для перевірки знання теми або людей / місць, що згадуються в статті, опис або обговорення фотографій, що стосуються теми новини. Також перед опрацюванням матеріалу доцільно попросити студентів спрогнозувати історію з заголовку та з фотографії, що супроводжує цю статтю. Також, знаючи тему статті, студенти можуть описати лексику, яка, на їх думку, може зустрітися у статті.

Під час першого читання слід уникати великої кількості деталізованих питань, студенти повинні були в змозі дати короткий виклад того, про що стаття, її основні моменти. На цьому етапі варто перевірити попередні прогнози щодо змісту історії та лексики. Цікавим завданням є відновлення правильного порядку тексту. Студентам можна дати статтю, яка була розрізана на частини. Працюючи у парі, вони повинні відновити як можна ближче за змістом статтю.

Друге читання має призвести до детального розуміння статті, перевірку якого можна здійснювати за допомогою традиційних завдань правда/неправда, множинного вибору, зіставлення абзаців з основними ідеями. Студенти можуть заповнити таблицю або графік інформацією зі статті.

В якості follow-up добре підійде персоналізація інформації, поданої в новині. Тобто, студенти можуть порівняти ситуацію в країні, звідки походить новина, та власній країні, зробити дослідження з певної теми та презентувати інформацію.

Розглянемо деякі джерела, що містять актуальні новини. Breaking News English. Цей ресурс пропонує велику кількість новин та вправ до них. Особливо корисними рисами є можливість аудіювання з різними швидкостями та акцентами, читання за швидкостями, також диктант. Викладачі можуть обрати міні-урок за новиною на 2 сторінки, та розширений формат більш ніж на 20 сторінок.

Портал для вивчення англійської мови BBC пропонує цілих три розділи для роботи над новинами. Так, Lingo Hack містить відео огляди останніх новин та лексику до них з можливістю завантажити транскрипт і аудіо; 6 Minute English, як зрозуміло з назви, триває 6 хвилин та швидше є подкастом з презентацією якоїсь цікавої інформації та її подальшим обговоренням. За рівнем тривалості та складності останній варіант підійде для більш просунутих слухачів. Програма News Review є оглядом лексики з новин та рекомендаціями з її використання у повсякденній англійській мові. News in Levels містить тексти та аудіо з новинами за рівнями та добірку лексики.

У зв'язку з поширенням використання засобів нових інформаційних технологій у процесі іншомовної підготовки майбутніх фахівців у галузі перекладу широкого застосування набуває Інтернет. Мережа відкриває нові можливості для освіти та самоосвіти здобувачів вищої освіти. Використання сучасних інформаційних технологій стало необхідною умовою для навчання і виховання компетентного фахівця у будь-якій галузі і галузі перекладу зокрема та його майбутньої адаптації до умов роботи у сучасному суспільстві. Оскільки перед вищими навчальними закладами освіти висувається завдання – підготувати фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти та інноваційної діяльності, то будь-які освітні заклади намагаються організувати навчальний процес так, щоб забезпечити здобувачам вищої освіти якнайповніший доступ до навчальної літератури, використовуючи при цьому різні носії інформації та забезпечуючи доступ до інтернет-ресурсів.

Використання інформаційних ресурсів Інтернет мережі на заняттях з іноземної мови та перекладу сприяє

1) практичному застосуванню отриманих знань та вдосконаленню вмінь та навичок в галузі письмового та усного різновидів перекладу, розширенню фонових знань та загальнокультурного кругозору (http://www.bbc.co.uk; http://www.theguardian.com);

2) формуванню навичок читання, безпосередньо використовуючи матеріали мережі різного ступеня складності (http://www.english-test.net, http://www.english-online.org.uk);

3) удосконаленню вміння аудіювання на основі автентичних звукових повідомлень (http://www.breakingnewsenglish.com/multi-speedlistening.html);

4) поглибленню вміння монологічного і діалогічного мовлення на основі проблемного обговорення представлених викладачем або студентами матеріалів мережі (http://www.onestopenglish.com);

5) розвитку навичок письмового мовлення (http://learnenglish. britishcouncil.org.;

6) поповненню власного словникового запасу, лексикою сучасної іноземної мови, що відбиває визначений етап розвитку культури народу, соціального і політичного устрою суспільства (http://www.englishlearner.com/tests);

7) знайомству із лінгвокраїнознавчими реаліями, що містять у собі мовний етикет, вивчати особливості мовної поведінки різних народів в умовах спілкування, особливості культури, традицій країни досліджуваної мови (http://learnenglish.britishcouncil.org/en/listen-and-watch);

8) формуванню впевнену мотивацію іншомовної діяльності студентів, слухачів та курсантів на заняттях на основі систематичного використання матеріалів практичної спрямованості (http://www.onestopenglish.com);

9) дискутуванню питання як професійної тематики, так й актуальних проблем сьогодення (http://www.onestopenglish.com, http://www.bbc.co.uk/ learningenglish);

10) діагностуванню рівня мовної компетенції відповідно до Європейських рекомендацій з мовної освіти та визнаних у світі сертифікаційних рівнів (наприклад: http://englishteststore.net, http://www.englishrevealed. co.uk, http://www.cambridgeenglish.org/test-your-english). Однак, можливості використання Інтернет мережі не обмежуються лише перерахованими прикладами.

Використання сучасних освітніх інтернет-ресурсів допомагає реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні здобувачів вищої освіти, забезпечує його індивідуалізацію й диференціацію з урахуванням можливостей майбутніх фахівців та рівня їх підготовки. Використання інтернет-ресурсів у процесі підготовки майбутніх фахівців у галузі перекладу та іноземної мови дає змогу створювати сприятливе середовище для ефективного засвоєння навчальної інформації, розвитку мовленнєвих навичок та поглиблення необхідних вмінь у галузі перекладу.

Оскільки комунікативна компетентність – одна із основних вимог до майбутніх фахівців у галузі перекладу, то метою їх навчання іноземним мовам є формування умінь орієнтуватися в іншомовному середовищі й адекватно спілкуватися в різних ситуаціях для ефективного виконання запропонованих завдань. Здатність здобувачів вищої освіти до комунікації розвивається шляхом залучення їх до вирішення реалістичних, змістових завдань, що стимулює створення оригінальних висловлень, підвищує їх впевненість у собі, робить їх більш самостійними та відповідальними за просування до кінцевого результату у навчанні. У цьому аспекті вагомої ролі набуває суб'єкт-суб'єктна взаємодія та партнерські відносини між викладачем та студентами, що спирається на доступ здобувачів вищої освіти до пошуку необхідної інформації для самоосвіти; участь у міжнародних проєктах (підвищення рівня володіння мовою, розвиток загального кругозору, отримання спеціальних, необхідних для виконання певного проєкту з перекладу).

Інтернет-ресурси доцільно використовувати в усіх формах навчальної діяльності: під час проведення лекцій, семінарів, практичних та індивідуальних занять. Майбутні фахівці у галузі перекладу можуть відвідувати віртуальні лекції, працювати з електронними підручниками та посібниками з метою удосконалення знань у певній галузі або здобувати нову інформацію, використовувати тестові програми для перевірки засвоєння вивченого матеріалу, знайомитись з відео- та аудіо матеріалами, матеріалами сучасних інформаційних джерел з метою їх подальшого анотування, реферування, виконання письмового та усного перекладу.

При підготовці до практичних занять здобувачі вищої освіти можуть використовувати електронні підручники, словники, довідники, розміщені в Інтернеті [3-5]. Необхідно зазначити, що робота з інтернет-ресурсами має й певні недоліки. Працюючи з контентом глобальної мережі, ті, хто навчаються, демонструють недостатнє володіння методами оцінювання достовірності інформації за різними ознаками. Зовнішній вигляд сайту, характер подання інформації та її організація дають змогу лише приблизно оцінити якість матеріалу і створюють низку труднощів під час диференціації важливих даних для студентів-перекладачів.

Отже, підготовка військових перекладачів в умовах воєнного стану, потребує оволодіння теоретичного навчального матеріалу та практичне оволодіння основних складових мовленнєвої та перекладацької компетенцій для формування фонетичних, лексичних та граматичних навичок, розвиток перекладацької майстерності студентів. Різноманітні методи підготовки військових перекладачів спираються на створення продуктивного навчання та атмосфери успіху, що спирається на суб'єкт-суб'єктні взаємовідносини «викладач-студент» через активізацію пізнавальної діяльність та вміння самостійно приймати рішення; формування інформаційної культури; можливості дослідницької та аналітичної діяльності; забезпечення мовної комунікації між сторонами-учасницями багатонаціональних проєктів тощо. Численні переваги роботи із інтернет-ресурсами у практиці викладання та вивчення іноземної мови та перекладу дають викладачу можливість вирішення низки дидактичних та методичних завдань в підготовці здобувачів вищої освіти, особливо якщо використання сучасних інформаційних технологій вдало поєднується із традиційними підходами до викладання на практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко Ю., Долинський Є. Особливості перекладу англійської військової термінології. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*, 2020. № 20, С. 17-21.

2.Сніца Т. Особливості підготовки перекладачів у вищих військових навчальних закладах. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського*. *Педагогічні науки*, 2018, № 4 (63), грудень С.154-157.

3. Електронне джерело: http://dictionary.reference.com;

4. Електронне джерело: http://dictionary.reference.com;

5. Електронне джерело: http://www.learneng.org;

Мартиненко А.О.,
студентка ІІ курсу Факультету математики, інформатики і фізики
Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова,
м. Київ,Україна
Науковий керівник - Кушнірук С.А.,
доктор педагогічних наук, професор, доцент кафедри педагогіки
Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ ВОЄННОГО ЧАСУ

Анотація. У статті розглядаються особливості трансформації освітнього простору України в умовах воєнного часу. Доведено, що державна стратегія в науці та освіті має вирішальне значення для розвитку людського капіталу та економічних переваг. Встановлено, що військові реформи у сфері освіти можна умовно розподілити за такими факторами: надання комп'ютерного обладнання та обладнання для підтримки онлайн-викладання та навчання; розробка та розширення цифрових освітніх платформ і контенту; розробка системи електронного оцінювання вищої освіти; посилення системи психосоціальної підтримки та догляду для постраждалого від кризи населення.

Abstract. The article examines the peculiarities of the transformation of the educational space of Ukraine in wartime conditions. It has been proven that the state strategy in science and education is crucial for the development of human capital and economic advantage. It has been established that military reforms in the field of education can be tentatively divided into the following factors: provision of computer equipment and equipment to support online teaching and learning; development and expansion of digital educational platforms and content; development of the electronic evaluation system of higher education; strengthening the system of psychosocial support and care for the population affected by the crisis.

Актуальність. Українська освіта та наука сильно постраждали від звірств агресора, російські війська продовжують вбивати мирне населення та бомбити наші міста та селища, руйнуючи освітню та наукову інфраструктуру. Після того, як у лютому 2022 року в Україні почалася повномасштабна війна, національні заклади освіти були заскочені зненацька та змушені були адаптуватися до абсолютно нової та непередбачуваної реальності за одну ніч.

Після перших руйнувань, триваючих ракетних обстрілів і наближення російських військ до українських міст академічні інституції «зависли», щоб зрозуміти, що робити далі в цій ситуації. Їм знадобилося кілька тижнів, щоб звикнути до нової реальності та відновити роботу. Цифрові альтернативи допомагали в ситуації, коли звичайна робота на місці була неможлива або ускладнена.

Заклади освіти докладають всіх зусиль, щоб забезпечити безперервність викладання та навчання, створити безпечні умови для студентів та викладачів, учнів та вчителів, підтримати тих, хто емігрував за